

POSITIEVE GEZONDHEID.

(ONDERDEEL VAN DE OPGAVE GEZONDHEID)

DENK MEE! **PRAAT MEE!** **DOE MEE!**
SAMENLEVEN?

BIJLAGE 1
LIJST MET INSPANNINGEN PER DOEL
WAT GAAN WE DOEN?

Leeswijzer:

- Deze lijst bevat voorbeelden van inspanningen. Dit wil niet zeggen dat deze lijst vast ligt. De ervaring leert, dat we al doende leren. In samenwerking met anderen komen we mogelijk op betere en/of andere manieren. En we worden soms ingehaald door de praktijk en/of de actualiteit waardoor we onze inspanningen moeten bijstellen. Met andere woorden: We monitoren ons beleid op effecten voor inwoners (outcome - wat merken de inwoners er van). HOE we deze effecten bereiken, is niet in beton gegoten.
- De uitvoering van de doe-agenda (inspanningen) gebeurt binnen de budgetten die de Raad jaarlijks bij de begroting beschikbaar stelt voor de opgave Gezondheid, eventueel aangevuld met incidentele middelen.
- Per jaar bepalen we de prioriteiten en planning qua inspanningen. Natuurlijk kiezen we bij voorkeur inspanningen die naar verwachting het meest bijdragen aan het realiseren van de doelen uit de doe-agenda. Maar de prioriteiten en planning hangen ook af van de mogelijkheden bij samenwerkingspartners, van beschikbare ambtelijke capaciteit en van de beschikbare financiële middelen in dat jaar.

DOELENBOOM blokje H1 Mensen ervaren laagdrempelige mogelijkheden om hun eigen gezondheid te verbeteren.

Doel 2022-2026	Wat doen we al	Nieuwe inspanningen	Budget nieuwe inspanningen
Doel 1 Inwoners, organisaties en ondernemers voelen zich gesteund om initiatieven te ontwikkelen die bijdragen aan de positieve gezondheid van inwoners. Dit kan gaan over een fysieke omgeving die gezondheid bevordert, het versterken van de sociale gemeenschap en/of een actief leef- en gezond eetpatroon. De gemeente kiest hier een faciliterende rol (op aanvraag op maat ondersteunen) en deels een stimulerende rol (bijvoorbeeld door goede voorbeelden zichtbaar te maken en kennisdeling te stimuleren).	• Camperactie Gezonde Huiskamer (camper met positieve gezondheidscheck voor individuele inwoners). Dit doen we in samenwerking met Healty Ageing Netwerk Noord Nederland. • Aansluiten bij mogelijkheden dorpsontwikkelingsnetwerk (DOM) en opbouwwerk. • We stimuleren en faciliteren bloeizones in Haulerwijk en andere dorpen die dit willen (regiodeal). • Atelier Positieve Gezondheid in samenwerking met NHL Stenden. • Huisbezoeken 75+ (vernieuwde opzet).	1. We maken goede voorbeelden zichtbaar en stimuleren kennisdeling door een digitale vindplaats en een magazine (special Beleef Ooststellingwerf). Hier komen initiatiefnemers, ambassadeurs en inwoners aan het woord (verhalen over hoe zij met PG bezig zijn), bundelen we kennis over initiatieven (bv bloeizones) en stimuleren we onderlinge verbindingen en informatie-uitwisseling. 2. We gaan in gesprek met huisartsen, fysiotherapeuten etc over hoe zij bezig zijn met positieve gezondheid en hoe wij daar gezamenlijk in op kunnen trekken. 3. Faciliteren dat er lokale netwerken en acties ontstaan door dorpen en/of andere initiatiefnemers desgewenst op maat te faciliteren (bv opbouwwerker, een inspirerende spreker over positieve gezondheid of geld om iets op te zetten). Daarnaast bieden we een keuzepakket met bestaande door de GGD ondersteunde interventies waar dorpen of verenigingen desgewenst gebruik van kunnen maken. 4. We ontwikkelen de Gezonde Huiskamer door. Bv door combinatie met plaatselijke acties van verenigingen en ondernemers, door uitbreiding van het aantal aanbieders waar inwoners hun voucher positieve gezondheid kunnen inwisselen en/of door challenges.	1. Coronamiddelen Positieve Gezondheid. 2. Budget PG/Bloeizones (aanjager). 3. Budget PG/Bloeizones. 4. Coronamiddelen Positieve Gezondheid.

Doel 2 De professionals van de gemeente hebben de informatie en de mogelijkheden om bij te dragen aan een duurzame verbetering van de positieve gezondheid van inwoners. De gemeente kiest een stimulerende rol naar de medewerkers van het gebiedsteam door hen trainingen aan te bieden, een goede sociale kaart te maken waar zij op alle 'pijlers' van positieve gezondheid activiteiten en voorzieningen kunnen vinden en door samen met de GGD het preventie aanbod inzichtelijk te maken en te optimaliseren.	• Ons gebiedsteam werkt zoveel mogelijk 'ontschot'. • Een deel van onze medewerkers is al geschoold over positieve gezondheid. • We subsidiëren vele voorzieningen en projecten, bijvoorbeeld Welzijn op Recept, VraagElkaar, buurtsport, Gezonde school et cetera. Zie ook nieuwe inspanning c). • We maken een doe-agenda specifiek over eenzaamheid. • Gemeentebrede activiteitenagenda (in de maak).	5. Trainingen positieve gezondheid voor onze eigen professionals gebiedsteam (deels nieuw). 6. We ontwikkelen een sociale kaart waarop al het bestaande aanbod dat bij kan dragen aan positieve gezondheid te vinden is (naast andere voorzieningen, maatschappelijke organisaties en initiatieven op het terrein van opvoeding, administratie, wonen, zorg en welzijn en werk). 7. We maken met hulp van de GGD samen met alle aanbieders van voorzieningen en projecten (zie 'Wat doen we al') een preventiematrix waarmee inzichtelijk wordt wat er op welk preventieniveau voor welke inwoners beschikbaar is. Hierdoor zien we waar eventuele dubbelingen zitten, waar we nog extra op kunnen inzetten, waar we verbindingen kunnen maken tussen formele en informele zorg of waar we effectiever kunnen zijn. Met behulp van de preventiematrix gaan we ook in gesprek met partners over wie welke bijdrage kan leveren aan positieve gezondheid.	5. Budget PG/Bloeizones. 6. Budget dienstverlening en Wmo. 7. Budget PG/Bloeizones (aanjager).
---	--	--	--

DOELENBOOM blokje H2: mensen voelen zich lichamelijk gezond en blokjes K1-3: Mensen leven in een gezonde leefomgeving.			
Doel 2022-2026	Wat doen we al	Nieuwe inspanningen	Budget nieuwe inspanningen
Doel 3 Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl doordat gezonde keuzes vanzelfsprekender zijn en makkelijker om te maken. De gemeente kiest hier deels een stimulerende rol (bv door programma's aan te bieden aan en aantrekkelijk te maken voor scholen, sportverenigingen en kinderopvang en door in gesprek te gaan met ondernemers over versterking van het gezonde aanbod in onze horeca en winkels) en deels een faciliterende rol (initiatieven van onderop desgevraagd ondersteunen).	• GGD preventieve gezondheidszorg (zie bijlage 2 bij doe-agenda). • We bieden scholen, verenigingen, kinderopvangorganisaties etc ondersteuning dmv programma's Gezonde School, Gezonde kinderopvang, Team:Fit, E-learning's Verantwoord Alcohol schenken, Rotary Healthy Kids (beweeglessen, watertappunten, kooklessen, kistjes met fruit), JOGG, etc • Friese Preventie aanpak (terugdringen roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht). • Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2021-2024. • Buurtsport, bv • 6- weekse traject ism met sportverenigingen en -scholen • Wandelfit in Appelscha • Gezond Natuur Wandelen • Fietsgroep • Volwassenen in Beweging • Walking Football • Zitgym, dames- en herengym • Beweegcafé Haulerwijk • Sportakkoord (ook bewegen voor senioren en mensen met een beperking stimuleren). • Zie verder doel 1.	8. We gaan in overleg met supermarkten, horeca, recreatiebedrijven over versterking van het gezonde aanbod en het inventariseren van bestaande goede voorbeelden. 9. We bieden ondersteuningsmogelijkheden voor maatschappelijke initiatieven gericht op gezonde leefstijl. 10. We geven ruimte voor lokale ideeën rondom gezonde en duurzame voeding – bv voedselbossen faciliteren en inventarisatie mogelijkheden gebruik biologische streekproducten in toeristisch recreatieve sector (Programma Duurzaamheid). 11. We verkennen de mogelijkheden om tijdens evenementen gezonde keuzes te stimuleren (bv bij vergunningverlening aandacht voor vragen). Denk aan malt bier op de tap, gezond aanbod snacks. 12. We organiseren een convenant gezonde sportevenementen (JOGG). 13. We gaan in overleg met buurtsportcoaches, ondernemers en verenigingen over meer laagdrempelige mogelijkheden voor inwoners om te bewegen (wandelen, challenges, gebruik van apps). 14. We verkennen de mogelijkheden om de beweegrichtlijn te visualiseren in de openbare ruimte (bv: verkeersbord richting Makkinga: 5 kilometer – fietstijd 20 minuten – beweeg 30 minuten per dag). Op de digitale vindplaats en in het magazine (zie inspanning 1 bij doel 1) vertellen inwoners hoe zij met gezonde leefstijl bezig zijn, wat hen daarbij helpt en wat dit hen oplevert.	8. Budget PG/Bloeizones (aanjager). 9. Budget PG/Bloeizones of Fonds. 10. Budget duurzaamheid. 11. Geen budget nodig. 12. Budget PG/Bloeizones (JOGG). 13. Budget Buurtsport en budget PG/Bloeizones (aanjager) 14. Budget PG/Bloeizones.

Doel 4 Inwoners en verwijzers zijn op de hoogte van de bestaande mogelijkheden om lichamelijke gezondheid te versterken waardoor het bereik onder met name de jeugd en mensen met een ongunstige sociaal economische status toeneemt. De gemeente kiest hier een stimulerende rol door de (vele) bestaande mogelijkheden te blijven bieden, ze beter bekend te maken en er actief naar te bemiddelen.	Wat doen we al • Zie doel 3. • Bewegingsonderwijs door vakleerkrachten. • Naschoolse activiteiten. • Bieden van een infrastructuur op het terrein van sport, cultuur en sociale ontmoeting (doe-agenda G). • Specifieke projecten gericht op leefstijl zoals bijvoorbeeld het 6-weken programma van Scala (sportstimulering van mensen met een ongunstige sociaal economische status).	We zorgen dat het gebiedsteam en andere verwijzers op de hoogte zijn van bestaande leefstijlinterventies en activiteiten via de sociale kaart (zie inspanning 6 bij doel 2) zodat zij inwoners de weg daar naar toe kunnen wijzen. 15. Netwerk van Verbinders. Inwoners actief informeren over wat er allemaal is, met name in buurten met veel jeugd en/of inwoners met een ongunstige sociaal economische status. Faciliteren van een netwerk van verbinders die inwoners actief informeren en zo nodig bemiddelen naar voorzieningen en activiteiten. De verbinders kunnen vrijwilligers of professionals zijn. We ontwikkelen dit in samenhang en afstemming met Welzijn op Recept, Vraagelkaar, buurtsportcoaches, budgetmaatjes, vrijwilligers huisbezoek 75+, jongerenwerkers etc. NB Deze inspanning is ook onderdeel van de doe-agenda Eenzaamheid en past bij het voornemen om vanuit de Samenwerkingsagenda Friesland te kijken naar versterking van Welzijn op Recept (zorgen dat gbt, huisarts, school etc kunnen verwijzen naar een welzijnscoach of lokale verbinder die maatwerk biedt in informele sfeer (maatje, activiteit, club/vereniging)). Preventiematrix, zie doel 2, inspanning 7.	15. Budget Eenzaamheid/PG/Bloeizones.
Doel 5 De openbare ruimte stimuleert inwoners om (meer) te gaan bewegen en de omgeving is veilig en gezond. De gemeente heeft hier op basis van de Omgevingswet een regisserende rol.	• GGD sluit aan bij de omgevingstafels. Hierbij gaan alle relevante gesprekspartners samen kijken hoe een initiatief van een inwoner of een ondernemer in het kader van de Omgevingswet mogelijk gemaakt kan worden. • Project kleintje doortrappen (stimuleren ouderen om zo lang mogelijk de fiets te gebruiken voor dagelijkse boodschappen, bezoeken etc).	16. Overleg met scholen (PO én VO), ouders en kinderen over veilige fietsroutes en speelmogelijkheden vanuit JOGG. Als hier initiatieven uit voortkomen dragen we passend bij onze verantwoordelijkheden bij. 17. We maken een plan van aanpak (groene)speelvoorzieningen vanuit JOGG. 18. Wij zetten er op in dat, waar dat kan, ons openbaar gebied en publieke ruimten rookvrij zijn. 19. We geven ruimte aan de tot stand koming van dorpsommetjes en faciliteren daar waar nodig en mogelijk.	16. Budget PG/Bloeizones (JOGG). 17. Budget PG/Bloeizones (JOGG). 18. Budget Preventie akkoord. 19. Fonds, Dorpsbudgetten.

DOELENBOOM blokje H3: Mensen voelen zich mentaal gezond en ervaren zingeving			
Doel 2022-2026	Wat doen we al	Nieuwe inspanningen	Budget nieuwe inspanningen
Doel 6 De mentale weerbaarheid en ervaren zingeving bij jongeren neemt toe. De gemeente kiest een stimulerende rol. Ten eerste door bij te dragen aan een passend (indicatiefrij) aanbod ter versterking van weerbaarheid en zingeving. Ten tweede door te organiseren dat het bestaande aanbod beter bekend is bij inwoners en bij de gemeentelijke professionals en andere verwijzers zodat zij inwoners hiernaar kunnen bemiddelen. Ten derde omdat de gemeente de partijen die nodig zijn (inclusief jongeren en ouders) bij elkaar brengt rond dit onderwerp. Doel is te komen tot een gezamenlijk 'pakket' waarmee we de weerbaarheid van kinderen van 0 tot 18 doorlopend stimuleren.	Wat doen we al • Inspanningen opgave Goed Opgroeien (oa gespreksvoering met jongeren) • Schulden en financiële problemen: zie doe-agenda C • Communicatie-campagne betere bekendheid Gebiedsteam (april 2022) • Gebiedsteam en JGZ op vindplaatsen (scholen, huisartsen, VVE-locaties) • Welzijn op Recept, VraagElkaar • Doe-agenda Eenzaamheid • JOGG (voeding, slapen) • Beleid inclusie • Acties LHBTIQ+ (doe-agenda O Kwetsbare jonge inwoners) • Bestaande acties NPO-middelen, bijvoorbeeld Happylessen. Dit is een klassikaal aanbod ter bevordering van welbevinden en geluk, en ter preventie van depressieklachten bij jongeren.	20. We organiseren een gesprek met jongeren, ouders en vrijwilligers/professionals die veel met jongeren te maken hebben. We analyseren samen de oorzaken van stress, negatieve gevoelens, verminderde weerbaarheid en bedenken samen hoe we hoe we mentale problemen voorkomen en verminderen. We maken afspraken over wie wat doet om de verzamelde ideeën te realiseren. Op basis van het gesprek kijken we of het bestaande aanbod voor mentale weerbaarheid en zingeving bij jongeren voldoende is. Zo nodig breiden we het uit. We zorgen dat ons gebiedsteam, leerkrachten, JGZ, jongerenwerkers maar ook inwoners het aanbod (19) kennen (sociale kaart) en er makkelijk gebruik van kunnen maken (evt (financiële) drempels wegnemen). Zie inspanning 6 bij doel 2. 21. We maken het voor basisscholen aantrekkelijker om deel te nemen aan Gezonde School en het thema Welbevinden.	19. NPO middelen 2022-2023 20. Budget PG/Bloeizones (JOGG).

DOELENBOOM blokje H4: Mensen ervaren dat zij in staat zijn tot alledaagse dingen zoals werken, omgaan met tijd en geld en grenzen stellen.			
Doel 2022-2026	Wat doen we al	Nieuwe inspanningen	Budget nieuwe inspanningen
Doel 7 Iedereen heeft toegang tot passende (bij)scholing om gezondheidsvaardigheden te vergroten en hiervan wordt gebruik gemaakt. De gemeente heeft hierin een stimulerende rol doordat de gemeente voorzieningen bekostigt die de taalvaardigheid van zowel kinderen als laaggeletterde volwassenen versterken en die gericht zijn op de digitale vaardigheid van met name senioren. Daarnaast kijkt de gemeente samen met alle betrokken stakeholders hoe ze de drempel voor inwoners om hier gebruik van te maken kan verlagen.	Acties om taalvaardigheid van inwoners en specifiek statushouders te versterken, bv. • Bibliotheek - taallessen • Digitaalhuis (Fr. College) • Maatjes Acties om digitale vaardigheid van inwoners en specifiek ouderen te versterken, bv. Seniorweb Acties om taalvaardigheid van jonge inwoners te versterken (doe-agenda L) bv • Bouw! Dit is een online programma dat ondersteuning biedt bij beginnende geletterdheid en leren lezen, gericht op het voorkomen van leesproblemen. Bekostigd uit NPO gelden • Dyslectie-aanbod • Tutoring • Voor- en vroegschoolse Educatie • Bibliotheek op school • Project Scoor een boek • Grip en Glans • Gezonde school-aanpak vanuit JOGG.	Netwerk van Verbinders, zie inspanning 15 bij doel 4. 22. Afspraken met de bibliotheek over hoe laaggeletterde inwoners nog beter te bereiken, met een aanpak op maat en evt. werving via werkgevers en leerwerkbedrijven.	21. Outcome-afspraken BZOF (budget bibliotheek).
Doel 8 De informatie van de gemeente en zorgaanbieders over zorg en preventie is toegankelijk. Ook hier heeft de gemeente een stimulerende rol (waar het om haar eigen informatie gaat).	• Website toegankelijk en B1 taal (programma dienstverlening) • Werkgroep toegankelijkheid • Ons informatiemateriaal is getoetst op begrijpelijkheid door mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden (programma dienstverlening) en dit blijven we bij nieuw materiaal ook doen. • We communiceren steeds vaker (ook) met filmpjes in plaats van met tekst. • Communicatieplan Gebiedsteam (betere bekendheid gebiedsteam).	Sociale kaart. Zie inspanning 6 bij doel 2. 23. Relevante medewerkers trainen - kennis en vaardigheden aanleren om met mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden om te gaan. 24. Alternatieve communicatie-mogelijkheden onderzoeken voor mensen die minder digitaal vaardig zijn en/of het lastig vinden om informatie te begrijpen. Netwerk van Verbinders, zie inspanning 15 bij doel 4.	22. Budget dienstverlening. 23. Budget dienstverlening.